

Son Rumeli Beylerbeyi

Ben ona “Rumeli Beylerbeyi” derdim. O ise bana “Reisülküttap” diye takılırdı. Bana bu iltifâtının sebebi belliydi: O sıralarda Dışişleri konusunda devamlı yazı yazmaktaydım. Ama benim ona, aslında “Bolu beyi” demem daha doğru iken niçin, hatta Anadolu değil de, Rumeli beylerbeyi derdim?

Elbette bunun hemen görünen bir sebebi vardı: Ömrünün, mesleğinin, servetinin ve enerjisinin büyük bir bölümünü Rumelindeki Osmanlı eserlerini tespit edip, rölevelerini hazırlayıp, târihî ve mîmârî sicilini çıkartmaya hasretmişti.

Ama acaba uzun kâmeti, her zaman temiz ve dikkatli giyinişi, incecik bağladığı kravatı, devetüyü rengi pardösüsü, başındaki beresi ve elinden düşürmediği purosunu ile herhangi bir Avrupalı’ya da ilk bakışta benzeyen bu İstanbul Beyefendisi’ne Rumeli Beylerbeyliği kaftanını sâdece bunun için giydirmek doğru mu idi? Bu sözüm sâdece bir şaka mı idi?

Heybetsiz değildi ama ne tolgası, ne kartal kanadı, ne hançeri, ne kılıcı, ne de güzü ve ordusu vardı. Ama bir Rumeli Beylerbeyi’ne gerekli olan maddî vâsıtaları olmamasına rağmen o benim için yine de bir Rumeli Beylerbeyiydi.

O kadar ki kendisine pâdişahlık verilse Rumeli Beylerbeyliğini tercih etmeliydi.

Bana bu kanaat nereden ve niçin gelmişti?

Bunu onun Rumeli seyâhatlerinden birisinde Estergon Kalesi’nde namaz kılariken çekilmiş bir fotoğrafını görünce derinden anladım.

Estergon Kalesi bire dilber aman su başı durak

Bu türkünün ne geniş, kıtaları ve dünya ufuklarını kucaklayan ve insan gönlünü bütün dünya ovalarının ufkundan öteye taşıyan ne kadar yüce bir açılımı vardır? Sanki başta Rumeli olmak üzere dünyânın bütün ovalarına yayılan bir geniş, bir kucaklayıcı ve bir o kadar da firaklı bir bestedir.

Kemirir gönlümü bire dilber aman bir sinsi firak!

Bir türkü ile bir namazın akla gelmeyecek güzellikteki bu birleşiminden çıkardığım mânâ idi onun Rumeli Beylerbeyliği’ni ifâde eden. Çünkü bu namaz Estergon namazı idi.

Rumeli akıncıları da Estergon Kalesi’ni bir ‘Subaşı durak’tan öte görmemişlerdi. Kılıç, kalkan, mızrak, güz oynatarak, kartal kanatları açarak, can baş vererek çıktıkları bu yolun sonu dünyâda ancak bir ‘Subaşı durak’tı. Onlar Rumeli’ye bu anlayışla at tepmişlerdi. Mal mülk, hükmetmek değil onlarda yalnızca “akıncı

cetlerinin ihtirâsı” vardı ve bu ihtirâsın mânevî dünyâsı içinde Fethin kendisi asıl ganîmetti, hedefi değil...

Derviş Yûnus’un tıpkı “Dünya dedikleri bir gölgeliktir” deyişi gibi Ekrem Hakkı Ayverdi Bey de, gönlündeki mâzi firâkıyla her karışında ecdâdının adımlarının izlerine basa basa ve inançlarının ebedî nefesini duya geldiği bu muhteşem serhad kalesinde, kartal kanatlarını, kılıcını, mızrağını çıkarıp, atını bir ağaca bağlayıp su başında namaza durmuş bir akıncı îmânı ve teslimiyeti ile el bağlamış, secdeye varmış... Öyle bir secde ki şehidiyle gâzisiyle bütün akıncıların ruhlarındaki firâkın darabânına tercüman sanki bütün akıncıların rûhu orada toplanmış ve kendileri gibi bu “Su başı durakta” secdeye varan torunlarının selâmına mukâbele ediyorlar. Bir Rumeli Beylerbeyi“ni selâmlar gibi. Son Rumeli Beylerbeyi...

Ergun Göze

Kubbealtı Akademi Mecmuası, sayı 150, yıl 38/2, Nisan 2009